

CARTES D'UN SOLDAT
A LA GUERRA CIVIL
DE 1936-1939:
JOSEP FRANQUET
I CORBELLÀ
DE TÀRREGA

Per Jaume Espinagosa i Marsà

14

La guerra civil espanyola ha estat el gran argument d'una espectacular allau bibliogràfica. Des dels milers d'estudis historiogràfics, passant per les distintes justificacions o explicacions polítiques d'aquest succès, fins arribar al camp de la memorialística i la literatura. Tot aquest univers de paper ens serveix per aprofundir els nostres coneixements sobre aquesta etapa de la nostra història contemporània. També el món del cinema i de les arts plàstiques hi ha volgut dir la seva.

Així, doncs, tenim estudis historiogràfics de la guerra civil, estudis econòmics, valoracions polítiques, memòries dels seus principals protagonistes, novel·les, obres d'art, pel·lícules i documents. Però difícilment ha arribat a les nostres mans el testimoni escrit del participant anònim en aquesta contesa bèl·lica.

Presentem aquí la visió que tenia de la guerra un soldat de vint anys, arrancat de la seva tranquil·la quotidianitat en una petita ciutat de l'interior de Catalunya.

La nostra és una història inèdita d'un soldat pràcticament desconegut (només era un nom en un llistat de desapareguts) durant els mesos que va estar a primera línia de foc.

Mitjançant les dotze cartes que el soldat targarí Josep Franquet¹ va escriure des del front als seus familiars, podem conèixer els seus pensaments, sentiments, il·lusions, desesperances i crítiques.

Josep Franquet va escriure aquestes lletres des del mes de febrer fins al mes de maig de 1938. La seva destinació militar era el front d'Aragó. En un primer moment, a Fonz i a Aliaga (Osca) i posteriorment, a Corbalán, prop de Terol.

La nostra feina s'ha centrat en la redacció d'unes notes biogràfiques sobre Josep Franquet. Després hem transcrit literalment les seves cartes, i finalment hem anotat algunes explicacions i alguns comentaris sorgits de la lectura d'aquest epistolari.

RESUM BIOGRÀFIC²

Josep Franquet i Corbella va néixer a Tàrrega el 24 de març de 1918. Era fill de Joan Franquet i Carulla, veí d'Anglesola, i de Ramona Corbella i Graells. El matrimoni Franquet Corbella vivia a la casa de l'avi Agustí Corbella, al carrer de Sant Josep de Tàrrega. Els Corbella es dedicaven al transport del correu de Tàrrega a Artesa de Segre, i després, de Tàrrega a Verdú.

El petit Josep Franquet viurà una breu temporada a Sant Guim de l'Estació a causa dels trasllats del seu pare, que era ferroviari.

Ben aviat, però, retornen a Tàrrega per treballar a la consergeria del Sindicat Agrícola Catòlic, situat a la plaça del Carme, on actualment hi ha el convent dels pares carmelites. En aquesta nova residència familiar naixerien el seu germà Agustí i la seva germana Maria, profusament esmentats a l'epistolari de guerra del Josep.

Fou en el modern Liceu de Tàrrega on Josep Franquet realitzà els seus estudis sobre comerç, dirigits per Magí Escrivà. Aquest centre docent era un dels que tenia més prestigi durant els anys trenta a la capital de l'Urgell.

Així mateix, va rebre coneixements de comerç del mestre i empresari Lluís Plassa, antic director del Círculo Republicano Obrero Instructivo de Tàrrega i en aquella època director de l'Acadèmia Comercial.³

Els seus estudis comercials li serviren per entrar a treballar com a oficinista a la botiga de roba de cal Maimó (Parareda).

El novell oficinista Franquet, tot i ésser una persona amb unes certes inquietuds intel·lectuals i culturals, va mantenir unes actituds polítiques moderades i no en coneixem cap tipus de militància partidista.

Companys seus d'aquells anys ens han confirmat la seva constància en l'aprenentatge i que anava a classes de català. També hi ha una coincidència en definir el seu caràcter com a seriós i estalviador, però vitalista. Era un gran amant d'esports com el ciclisme i la natació. Precisament, l'esclat de la guerra el sorprengué banyant-se a Sitges amb un grup d'amics de Tàrrega.

A tall d'hipòtesi, podríem plantejar que segurament les idees d'autoestima i millora personal, d'ajuda mútua i d'amor al país que propugnava el CADCI barceloní⁴ influïren d'alguna manera en l'actitud vital d'aquest jove oficinista del comerç targarí.

El setembre de 1937 la guerra continuava, van cridar la quinta del 39 i Josep Franquet s'incorporà a files. Durant uns tres mesos els soldats reclutats a Tàrrega, conjuntament amb la resta dels seus companys, reberen instrucció militar a la zona de Vallbona de les Monges, Rocallaura i Llorens. A finals d'any marxaren cap a l'Aragó i el febrer del 1938 foren enviats a primera línia de combat. El dia 13 de maig de 1938 Josep Franquet va enviar la seva darrera carta. Els seus familiars reberen la notícia que estava ferit greument i amb la pèrdua total de la visió. Traslladat a València, morí poc després.⁵

NOTES SOBRE L'EPISTOLARI

De la lectura del conjunt de cartes enviades per Josep Franquet als seus familiars de Tàrrega es desprenen les següents consideracions:

1. En primer lloc aquestes lletres traspuen sentiments d'amor i enyorança vers la família. Una preocupació per detalls de la vida quotidiana dels seus pares i germans: el menjar, els diners, el capteniment dels germans més joves, els padrins d'Anglesola.

També hi ha una demanda contínua que li escriguin més cartes i més sovintejades.

2. Els escrits també expressen l'angoixa existencial del jove soldat, abocat a una situació límit: depressió, plors, autocompassió per la seva dissort d'haver d'anar a fer el soldat.

Per lluitar contra aquest fet negatiu i opressor, l'antídot és pensar en l'acabament del conflicte bèl·lic i en la futura llibertat. Nogensmenys, intenta una solució pràctica per marxar del front: primerament, entrar a l'Escola de Guerra de Barcelona. Fins i tot, hi haurà un intent, arrauxat i juvenil, de desertar de l'exèrcit, la qual cosa li comportà l'empresonament, després de deslluirar-se d'un possible afusellament.

3. Descripció minuciosa de petits detalls i consells als seus familiars, com per exemple, com protegir-se dels bombardejos.

D'altra banda, descriu el paisatge de la zona de Terol on es troba i l'extremat clima d'aquestes terres. Un testimoni ens ha confirmat que per combatre el fret, sota la roba portaven papers.

4. Josep Franquet demana notícies sobre Tàrrega i descriu la nostàlgia dels temps viscuts en una Tàrrega tranquil·la, naturalment idealitzada, des d'una llunyania geogràfica i existencial.

La pertinença a la mateixa ciutat provocarà uns sentiments de solidaritat entre els soldats targarins.

El tema Tàrrega també surt en diversos aspectes relacionats amb els problemes que la guerra provoca a la reraguarda. I també parla d'uns certs comportaments socials sorgits en aquestes cir-

cumstàncies excepcionals: Josep Franquet critica aquells qui per amiguisme s'han pogut deslliurar d'anar a la guerra per treballar en indústries perquè els qui hi treballaven no marxaven al front. També critica els emboscats.

5. L'experiència dramàtica de la guerra provoca un procés de maduració en el jove Franquet. En una de les cartes promet a la seva mare un millor comportament quan torni a casa.

6. Malgrat tot, procura estar assabentat d'allò que passa al país mitjançant la premsa que li arribava.

7. Finalment direm que aquestes cartes estan escrites en un llenguatge planer i entenedor, amb un acceptable nivell del català emprat, si exceptuem l'abundància de comes en llocs inadequats. Sap exposar els seus arguments i expressar els seus sentiments.

Tot i els paràgrafs repetitius, es nota una voluntat de millora i de corregir errades.⁶

Josep Franquet i Corbella (1918-1938).

1. Aquestes cartes han arribat a les nostres mans d'una manera totalment impensada. Arran de la publicació d'un article al setmanari *Nova Tàrraga*, on demanàvem informacions i rectificacions dels morts i represaliats durant la guerra civil i la postguerra a Tàrraga, el Sr. Josep Franquet i Binefa, nebot de l'autor de l'epistolari, va comentar l'existència d'aquestes lletres al Sr. Frederic Gené, alcalde de Tàrraga. El Sr. Gené ens va suggerir de posar-nos en contacte amb el Sr. Josep Franquet. I a partir d'aquest seguit de circumstàncies favorables hem pogut lligar el present escrit.
2. Per realitzar aquest resum biogràfic he comptat amb la col·laboració dels senyors: Josep Franquet Binefa, Jaume Roca Miret, Ramon Vall-llaura i Joan Muntallà. A tots ells, el meu regreïament.
3. Aquestes acotacions sobre el món de l'ensenyament targarí dels anys trenta les hem tretes de l'estudi de Joan Novell i Balagueró: "L'ensenyament a Tàrraga (1915-1930)", dins el núm. 4 d'*URTX. Revista cultural de l'Urgell*, Tàrraga, 1992.
4. Diversos autors: *Centre Autonomista de Depenents del Comerç i de la Indústria (CADCI) 1903-1939. Catalunya Avant*, Barcelona, 1991, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, pp. 51-58.
5. Segons ens va dir el Sr. Jaume Roca, la nit abans que morís Josep Franquet aquest tenia la intenció de tornar a desertar. El seu caràcter inquiet i el rebuig a la guerra li creaven aquests impulsos arrauxats.
6. Tot i respectar, naturalment, el manuscrit original hem cregut necessari regularitzar la puntuació i accentuació (afegint accents i comes on calia, però sense tocar els ja existents). També hem normalitzat l'escriptura dels pronoms febles.
Totes aquestes correccions s'han realitzat amb el ben entès de deixar un text més llegidor.

TRANSCRIPCIÓ DE L'EPISTOLARI

Fonz (Huesca) 5 de Febrer 1938

D. Joan Franquet

Tárrega

Estimats pares i germans: Salut vos desitjo: Suposo que vàreu rebre la meva carta del dia 1er. del mes corrent i una postal del dia 5, amb la que vos comunicava que per ara no m'enviéssiu els pantalons ni la cazadora, doncs m'estranya molt que no hageu escrit. Estic a la 28 divisió que suposo esteu enterats de quin cos d'exèrcit estic format i en cas de no saber-ho ja vos ho dirá algú que ho sapiga. Per ara amb el Jaume anem junts, i em penso que amb tota aquesta semana que som ens trasladen de nou amb un altre poble que crec serà molt lluny. Segons rumors del tinent, diu que potser aquesta setmana anirem encuartelats un dia a Barcelona, que si fos un cas així pasariem per Tárrega però crec que serà al revés doncs em sembla que anirem fins a Lleida i després a València.

Aquest poble que ara estic s'anomena Fonz, que es a 15 kms de Monzón i per mediació d'un sastre que conec que es diu Jacinto Boira que compra a la botiga de ont treballava m'ha donat paper d'embalatgar i he fet 1 paquet que conté roba que em sobra, i 2 mantes: la que tenia i una que m'han donat, doncs ens han donat bastanta roba que com veureu amb el paquet i un fardo que vos envio per f.c.g.v. hi ha bastanta roba com uns pantalons de llana i el tabardo i 1 joc de roba interior que tot això ana canviant de poble resulta que em fa molta nosa.

Els oncles de Tamarit els vàrem escriure que érem a Cofita i ara som a Fonz, doncs a la companyia que estic qu'es de maniobres i mòvil no está mai fixa a cap poble. Direu al padri d'Anglesola que no podrà vindre a veurem, doncs a Monzón no més i vàreig estar que 5 hores, i ara d'aquí endavant em sembla que aniré de un poble amb un altre.

Si teniu ganes d'escriurem no m'hi poseu el poble que estic doncs, no volen que hi posem res de pobles, sinó que el batalló, la cia, i la divisió, doncs jo al acabar la plana ja vos posaré la direcció que teniu de posar quant escriviu, però això sí, sense posar-hi cap poble.

Si és que anéssim a Barcelona, que diu que tenim que anar un dia d'aquesta setmana, esteu alerta a l'estació, doncs si pasem amb el tren em sabia molt greu de no puguer veureus. ¡Atenció! Junt amb la carta trobareu un taló ferrocarril que consta de 2 bultos que són 1 paquet de roba que és meu i després una manta en forma de fardo que és del Jaume, que dintre aquesta manta conté el tabardo, una manta de soldat i una cullera que és meu, doncs espero que anireu amb el taló a l'estació a recollir els paquets, o sigui 1 paquet i 1 fardo, i quant tingueu desfeta la manta del Jaume, treireu tot el que hi ha meu i el demés ho porteu a cal padrí. El correatge i els pantalons no ho envieu i en cas d'haver-ho enviat quant escriviu em dieu a ont está enviat doncs sabia ont es. Si és que anem a Barcelona potser serà el dissabte o el diumenge, així és que per ara no escrigueu, a veure si ens podem veure a l'estació. Per ara de roba anem bé, no més falta que ens donguin sabates i xubasquero que el dia que ens donguin aixó tornaré a fer un paquet i enviaré les sabates. Resulta que ara com que anem de cara al bon temps ens tindrem que treure roba de sobre doncs al país que anirem segons diuen hi fa molt bó. Suposo vàreu rebre per conducte del Solé Grenyó, el sac i el maletí de Llorens, doncs hi contenia bastanta roba. Espero que comprareu el corte d'abric i quant tingue ocasió ja vos enviaré diners que els tinc preparats. Sens res mes per avui i desitjant-vos una bona salut el vostre fill i germá que no os olvida.

J. Franquet

—Molts records per cal cisteller i a cal padrí—

Aquest dia vàreig escriure a la botiga de cál Maymó, ja em direu si la quinta del 40 está a Vallbona i a veure si heu rebut una carta i una postal que vàreig escriure. Vale

Aliaga (Teruel) 16 de Febrer 1938

Sr. Joan Franquet

Tárrega

Volguts pares i germans: En fecha d'ahir per mediació de Correus d'aquest poble d'Aliaga vos vàreig fer un gir de Ptes. 500, les quals espero les rebreu d'aquí 5 o 6 dies doncs l'administrador em va dir que no estaria gaires dies en arribar a Tárrega; i per més seguretat vos envio el resguard de Correus que va adjunt a la carta. Dissabte a les 12 de la nit vàrem sortir de Fonz en direcció a la Província de Teruel, que ara estic en aquest poble d'Aliaga que avui em penso ens trasladem amb un altre poble.

Com sabreu amb aquest poble que ara estic hi fa molt fret, doncs cada dia neva, i també fa molt vent. Jo que de Fonz em pensava que quasi havíem passat l'hivern vec que aquí encara és pitjor doncs sembla la Sibèria. M'estranya molt que no haige tingut contestació vostra perquè estic amb angnia de veure si heu rebut els paquets que vos vàreig enviar de Llorens i de Fonz.

Espero que em contestareu per sapiguer de cert si heu rebut tot el que vos vàreig enviar, doncs em sabria molt greu de no sapiguer res.

Direu al padrí d'Anglesola que el dia que vàreig anar a Monzón per facturar els paquets vàreig veure al Jefe de l'estació, que és un home que porta barba, doncs vàreig enraonar amb ell i em va dir que el coneixia. Divendres hi havia a Fonz el pare del Roca i el del Tarroja, doncs com sabreu al pare del Roca li vàreig donar un taló del ferrocarril g.v. que crec que ja vos el va donar. Ara cada dia anem al tiro per veure si tenim bona punteria, doncs ja tinc un fusell al meu poder.

Mai em creia que hauria d'anar a la Província de Teruel, doncs es un país miserable i al mateix temps molt gelat. El Jaume i jo per ara anem junts doncs no sabeu les aventures que hem passat. Ahir ens varen donar tabaco (una pataquilla) doncs de tabaco en tinc bastant doncs fins ara mos en han donat.

Els pantalons i el correatge no ho envieu doncs de pantalons en tinc 3 i tots els porto a sobre i no obstant aixó encara em pelo de fret.

Les sabates em fan molta servitud doncs amb la neu que cada dia cau, sempre hi ha fang i el pobre xicot que no té sabates les pasa molt magres. Ahir al aixecar-nos de dormir d'una pallissa vàreig veure al Viles, aquell xicot qu'és germá de Cisquet del Serenito, que treballaba a cál Trepát, i va dir que potser li donarien permís per anar a Tárrega a passar 20 dies, doncs de cert no sab encara quin dia será. D'aquí a Tárrega estic molt lluny, crec que hi han 300 kms que ara no será fácil de poguer vindre. Direu a la Maria que mengi força i així es farà ben gran.

De cartes que vos vàreig enviar em sembla que són 3 cartes i una postal, i a veure si quant em contesteu em direu les que vàreu rebre. Sobretot quant m'escrigueu a la direcció no m'hi poseu el poble, doncs la direcció la fareu igual com la que hi ha al darrera al sobre.

Espero contestació vostra.

Sens res més per avui, es despedeix el vostre fill i germá que vos aprecia.

J. Franquet

Molts records per cal cisteller i a cal padrí.

Em direu quants paquets heu rebut i quantes cartes.

Escrieu prompte

¡Ojo! al acabar de fer aquesta carta acabem de rebre la vostra que ens entereu del contingut i ens alegrem molt de que es trobeu tots bé (Fins un altre dia)

Frente de Teruel 20 de Febrer 1938

En Joan Franquet

Tárrega

Estimats pares i germans: Salut vos desitjo a tots:

Espero que vàreu rebre la meva carta del dia 17 del corrent en la que vos faig un gir de Ptes 500 cosa que ara de pessetes no em farán falta degut a que no he de fer res per gastarme, com a vosaltres no vos faigi cap ilusió de tindren gaires doncs val més gèneres avui que diners.

Aquest dia 16 del corrent degut a un fort bombardeig que vàrem tindre aquí a Aliaga va tindre la desgràcia de morir el Ros Secanell (a) Tarroja de Tárrega; ell va esser l'únic que morí, tots els demés no ens va passar res.

Al mateix dia que vos vàreig enviar la meva carta del dia 17 vàreig rebre la vostra, el que estic content de sapiguer notícies vostres de que tots esteu bé de salut.

Sobre el que deieu que volia vindre a veurem l'Agustí ja no será facil, doncs vàrem sortir amb el Jaume d'Aliaga en direcció a la vora de Teruel, que és una distància de 27 kms fins al mateix poble de Teruel.

Avui aquesta nit hi han ordres d'anar més aprop del front, doncs fins avui no ens ho han comunicat que l'hora que marxarem em sembla que será després del rancho o sigui per allà a les 9 de la nit. Vosaltres no paseu angúnia per mi, doncs fins ara estic bé, i en cas de faltarme alguna cosa ja vos avisaria.

Estic molt content de que la nena m'hagués fet aquella carteta, doncs al llegir-la em vaig posar a plorar de alegria al recordarme que feia festes al mansoi.

Fá més d'una setmana que no m'ha tocat aigua a la cara, doncs semblo totalment un miserable. No és qu'em faigi mandra de rentarme sinó que és degut al gran glaç de neu que hi ha i a la falta d'aigua.

Avui que és diumenge no sabeu l'enyorament que tinc doncs al pensar que moltes vegades venie a veureus i ara tinc de fer la vida de...

Sort que fins ara amb el Jaume i d'altres chicots de Tárrega anem mes ben organitzats.

Quant ens separem tindrè un gran disgust.

De Tárrega hi ha el chicot de la Quima, aquella de l'hort del ferro (Isidro roig de cara), després també el Simón, el Domingo i un chicot de St. Eloy. Veig que encara no heu pensat de comprar-me la roba per l'abric, doncs no vos sapiga greu de comprar roba perquè com vos dic val mes gèneres que diners.

També vaig llegir que encara ve el padrí a portar pá i qu'em donava molts recorts, però dieuli que no es posi trist per mi que potser vindrá algún altre dia que ens podrem veure tots junts i anar al café, i explicarem que ja está acabada la guerra i que ja sóc lliure.

Espero que el pare ja va més valent i que el dia que el pugués veure, anés ben bé, com també l'Agustí que fagi bondat i que al menos amb ell no li toqui d'anar a la guerra. Jo com sabeu sóc d'equip móvil, que aixó vol dir que tot sovint canviem de poble i que no estem fixos en lloc. El que em fa mes por és la neu doncs a les nits no podem dormir de fret, doncs no més estem embolicats amb les mantes i un per força ha de fer foc i escalfarse per comptes de dormir. A cal pobre Ros Secanell sí que han estat de desgràcia doncs ell, l'únic company que va caure mort de tots els que som de Tárrega.

Algún dia que faigi mes bó ja faré una carta pels padrins d'Anglesola i també per cal oncle cisteller i els padrins de Tárrega. Per fer aquesta carta per vosaltres no sabeu el que m'ha costat, doncs cada moment está núvol i en punt de nevar i com que la tinc que escriure a la intempèrie no sabeu el fret que agafo a les mans, hasta el tinter está gelat i he tingut d'escriure amb llapis.

Si per cas vos-preguntesin a cal Parareda a veure on sóc, els hi dieu al front de Teruel, com també si la Pilar ja està curada. Per mala sort al front de Teruel el lloc més fret, doncs espero amb ànsia que vingui l'estiu que potser estaré més alegre.

L'A i el Q deuen estar ben repapats a cal Trepai i per ells que duri la guerra; com que están a casa "Visca la Pepa" i jo i el Jaume haver d'anar per aquests pobles tant lluny de casa nostra.

Vós mare no paseu angúnia per mi, doncs escrivume. Doncs que jo també ho faré igual, i si per cas algún dia tinguéssiu de canviar de casa arrolegueume tot el que tinc tancat a l'armari. Em vàreu dir que la nena tenia son i que la carta no la va fer gaire bé doncs jo també no ho he fet gaire bé perquè avui tinc molt de fret a les mans, pero un altre dia ja la faré amb tinta i així estaré més ben feta. Doncs avui tal com vos dic ens porten no sabem a quin lloc però tant prompte pugue el primer que faré serà escriure. Sens res més per avui i desitjantvos força sort i salut rebeu tots vosaltres un fort abraç del vostre fill que vos estima.

J. Franquet

Recorts per tota la família i escepte un petó per la nena.

Front de Teruel 1er. Març 1938

En Joan Franquet

Tárrega

Estimats pares i germans: Primer que tot desitjo que es trobeu amb un perfecte estat de salut. Després d'esperar fá 4 o 5 dies alguna carta vostra, el Roca n'ha rebut una de l'ajuntament la qual deia que pel menjar la pasàbeu molt malament aquí a Tárrega i pel qüestió del pá encara molt més.

Em sembla que si aquesta maleïda i dura guerra no s'acaba prompte arribarem amb un punt que quasi ja no podrem passar, doncs si sapigüessiu l'avorrit de la vida que estic l'haver de dormir al aire lliure amb el resguard únic d'un parell de mantes que com sabeu aquí encara hi ha dies que neva i per acabar-ho d'arreglar tinc d'anar amb espadnyes, doncs les sabates les vàreig perdre. Jo amb el que vec la guerra que estem passant em sembla que serà molt dura i llarga, cosa que quant hi penso m'amoïno jo mateix.

Segons rumors d'una carta que ha rebut el Oliveres diuen aquí a Tárrega que hi han 6 de morts pel motiu d'haver volcat un camió el qual viatjavem; doncs no ho cregueu perquè no és veritat; tots estem bé sens novetat, ensems del Tarroja que és l'únic que morí a causa del bombardeig. Suposo que heu rebut la meua darrera carta a la que vos deia si havíeu rebut el gir postal de correus que era de Ptes 500. Doncs de diners per ara en tinc.

Si fos un cas que tinguéssiu de canviar de casa em treureu tot el que tingúes tancat a l'armari del menjador i m'ho guardaríeu. Si fos més aprop vos podria enviar tabaco, doncs ens donen molt sovint i jo no hi pateixo a fumar, doncs tinc 7 paquets de l'50.

D'aigua on sóc ara en pateixo molt, doncs tots tenim de confiar d'un camió tanc que ens en porta, pero s'ha de fer cola mig hora i ho tinc molt lluny, doncs estic amb un bosc que hi ha 1/2 hora de caminar per arribar al lloc de l'aigua.

Demà em sembla que tindrè d'anar amb la meua companyia a treballar a la carretera amb pic i pala.

Ahir em vaig enterar pel diari que demanaven la quinta del 29 i el 40, doncs no sé pas amb quin punt arribarem. ¡No senti rumors de si n'hi ha per molt temps de guerra! Ara en aquest moment es-

tem discutint de veure si tornarem a Fonz però em sembla que no serà veritat, doncs la desgràcia ens persegueix.

Suposo que els enchufats del cal Trepats deuen estar bé, doncs no saben la sort que tenen de puguer estar a casa ben repapats encara que de menjar no vaigin gaire llargs, però també els deuen donar el seu pá (chusco). Quant m'escrigueu ja em direu si de Sant Guim vos en donen gens de pá, doncs el que es porta mes bé és el padrí d'Anglesola, doncs ell deu patir tant com vosaltres. La Maria em sembla que el dia que la vegue la trobaré canviada, doncs confio estar molt temps en puguer vos veure. El Lluís encara volta per Tárrega ¡ell sí que está de sort! Que en mengeu de truites ara perquè ja no deiem tenir els coloms i les gallines deuen donar més bon resultat. Ara en aquest moment he vist el Vallaura, aquell xicot de la quinta del 39 que el seu pare és mort, que feia de saba-té a costat de cal Ferro, i enrraonant amb ell m'ha dit que l'aviació feixista va matar a causa de bom-bardeig al Simón Capdevila i al chicot de l'hort de la Quima, o sigui el Isidro, doncs pobres xicots, feia 8 dies que'ls havia vist i avui em donen aquesta mala notícia.

D'aixó que vos parlo de la mort d'aquests dos xicots no ho feu públic doncs, a casa seva no deuen saber res i tendrien un gran disgust i val més que ho sàpiguin per mediació del exèrcit ont per-tanyien. Esperant de tots vosaltres que no vos falti menjar i desitjan-vos molta sort el vostre fill que no vos oblida.

J. Franquet

Espero contestació vostra i em diueu quantes cartes heu rebut meves. Les 500 ptes espero que ja les heu rebut.

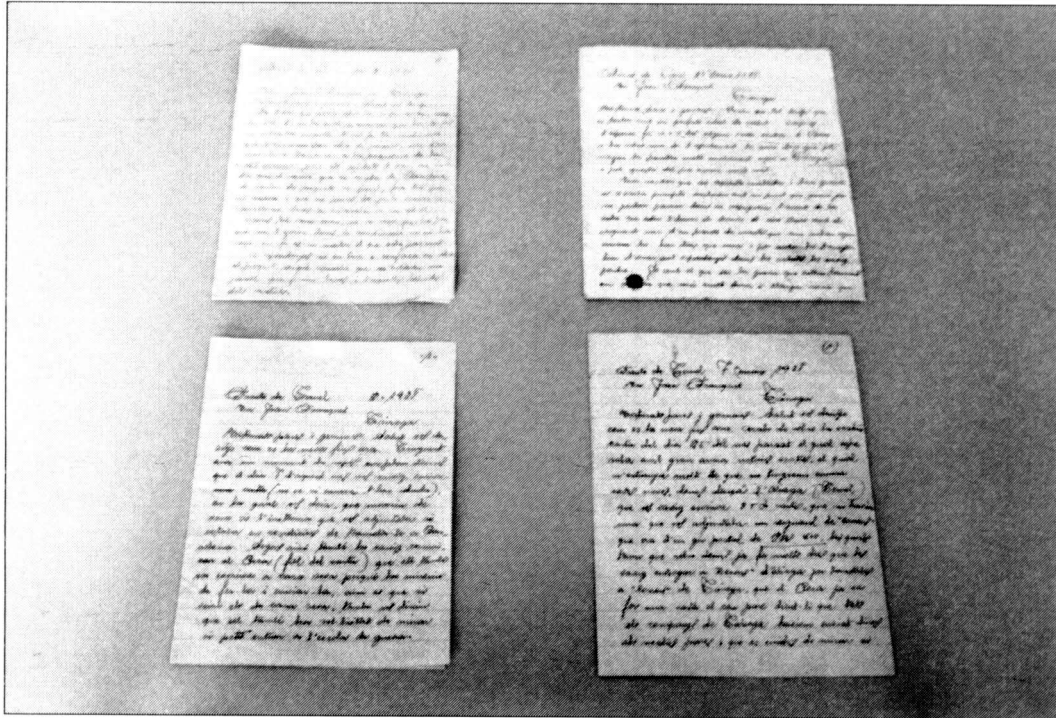
Frente de Teruel 7 març 1938
En Joan Franquet
Tárrega

Estimats pares i germans: Salut vos desitjo com es la meva fins ara. Acabo de rebre la vostra carta del dia 26 del mes passat el qual esperaba amb gran ansia notícies vostres, el qual m'estranya molt de que no tinguéssiu encara cartes meves, doncs dençá l'Aliaga (Teruel) que vos vàreig escriure 3 o 4 cartes, que n'hi havia una que vos adjuntaba un resguard de "Correus" que era d'un gir postal de Ptes 500, les quals teniu que rebre doncs ja fa molts dies que les vàreig entregar a "Correus" d'Aliaga per trametales a "Correus" de Tárrega, que el Roca ja va fer una carta al seu pare dient-li que tots els companys de Tárrega havíem enviat diners als nostres pares i que es cuidés de mirar si arribaven. Espero doncs que al rebre la present em contestareu tot seguit per sapiguer de cert si heu rebut les cartes i el gir postal (o sigui el resguard) que quedaria mes tranquil, perquè ja fá molts dies que vàreig tirar les cartes en l'Administració de Correus.

Sobre el tros de diari que m'envieu per demanar de puguer entrar a la Escola de Guerra, fóra una al·legria molt gran per mi, doncs de bona gana m'agradaria de puguer-hi entrar.

Com veureu vos adjunto a la carta l'instància (segons la manera que s'havia de fer, per mediació del Roca) però diu que hi falta una pólissa no sé de quant ha d'ésser, em sembla que és de 1'50 ptes. Per més seguretat vos agrairia que miréssiu d'ensenyar-la amb algú per veure si está amb condicions de puguer-la enviar tot seguit al "Ministeri de Defensa Nacional".

Com suposo mirareu d'enterar-vos i si falta posar-hi algún segell d'algun partit polític com "P.S.U.C." o algún altre i vosaltres mateixos em podríeu fer el sobre amb máquina d'escriure i enviar l'instància a Barcelona.

Exemplars de les cartes escrites per Josep Franquet i Corbella a la seva família de Tàrraga. (Fotografia: Oriol Saula).

Això ho tindreu que fer com mes ràpid millor, i mirar tal com vos dic, si está bé l'Instància i posar-hi el que li falti com també la pólissa (o sigui un sello que podeu anar a comprar-lo a l'estanc).

De fer això no hi perdem res doncs si surtís bé millor, i si surt malament, ¡ves que hi farem! la mala pata em sembla qu'ens persegueix.

La millor sort que podria tindre fóra aquesta, o també puguer treballar amb un taller de material de guerra com a cál Trepat. El S de la quinta del 40 m'han dit que estava enchufat a cal Pomés de mecànic, la qüestió allunyar-se d'anar a la guerra. Amb el que sembla tothom está mes de sort que jo. Doncs tal com vos recomano mirareu per algú que entengui amb instàncies a veure si aquesta que he fet está bé per enviar-la i posar-hi el sello (pólissa).

Sobre el qu'em dieu a la vostra carta si em convé alguna cosa, mirareu de puguer-me enviar alguna coseta, com ara chocolata, avellanes, membrillo o galetes. També em fan falta unes espardenyas doncs encara no me n'han donat ni una, però les voldria com aquelles que gastaba que siguin bones i d'aquelles tapades del costat, el número que gasto no em recorda. Mirareu més o menos un número que em vingués bé, com també voldria que m'enviésiu més estisoretas per tallar-me les ungles i el que convingués.

Tot això ho podríeu posar amb una capsa que no fos massa gran i fer un fardet cosit amb un troç d'arpillera envoltada pel damunt.

De xicots de Tàrraga a la meua companyia que anem ajunts són els següents: Roca, Mariscal, Castelló (el fill del Magí, aquell home que ven carbó a l'arrabal) después el Oliveres i jo.

Després amb una altra companyia hi han l'Orobitg, Vall-llaura i Marimón, i a "transmissions", el Viciano i el Sangenís, que això de transmissions de batalló no és cap enchufe, doncs el igual que Infanteria. Enterat de la carta de l'Agustí sobre el que diu de tindre les bicicletes netejades i pintar la seva, com també de la nena i el "mansoi", doncs dichós será el dia que'ns puguem veure tots junts amb salut.

Espero que'ls padrins de Tàrraga com els d'Anglesola estan bé i en salut, com també els oncles i cosins de cál cisteller. Vàreig tindre una gran pena al llegir que el pare li feia mal la cama, com tam-

bé no vos donguin gaire pá, doncs si al menos vos en portésiu de Sant Guim? Si l'Agustí hi va, que en pugués portar poc o molt, doncs el pá és una cosa que fá molta falta. De tabaco a mi per ara no me'n fá falta, llástima de no puguer-ne enviar per vosaltres, doncs aquí no vos en deuen donar! El Pepito de Mollerussa també l'han demanat; Ja m'ho pensaba prou, que demanarien la quinta del 29.

Ahir tot el dia vàreig tindre d'anar amb pic i pala, a fer trincheres. ¡El chicot de l'Ignasi Llovera paleta, que fá? Em van dir que estava molt malament, quant m'escrigueu ja m'ho direu. (Ja direu a cá'l padrí quines notícies saben del Jaume). Les cartes van molt atrasades, doncs la vostra ha estat mes d'una setmana en arribar.

Vosaltres tant aviat com rebeu la meva carta m'escriureu i em direu, a veure si heveu enviat la fulla a l'escola de guerra.

També si m'envieu el paquet poseu-m'hi un tinter com el que'm vareu comprar quant estava a Vallbona de les Monges, doncs de tinta ja no en tinc gens i tindrè d'escriure amb llapis. La tia Agustina ¿que está gaire disgustada al veure que el Pepito l'han demanat? Que no es despacienti i prengui paciència que un dia o altre ha de vindre que s'acabi d'una vegada aquesta maleïda guerra. Espero que al rebre la present el pare ja estarà millorat de la cama, com vosaltres es trobeu amb un bon perfecte estat de salut. A veure doncs si em contesta ven rápit i em dieu el que heu fet, i si heu rebut les 500 ptes per "correus".

Quant m'envieu el paquet ja m'ho direu a la carta per saber més de cert el dia que'l pugue rebre. Esperant doncs mirareu de fer-me el que vos suplico, que el que voldria més fóra el puguer sortir d'aquí el front de Teruel. Quant vingui el padrí d'Anglesola li direu si han rebut carta meva, doncs fa una setmana que els vàreig escriure. Esperant carta vostra i saber notícies bones. El vostre fill i germá que no vos olvida i pensa molt en vosaltres.

Josep Franquet

Frente de Teruel
En Joan Franquet
Tárrega

III - 1938

Estimats pares i germans: Salut vos desitjo com és la meva fins ara. Tinguent ara un moment de repós em plau dir-vos que el dia 7 d'aquest mes vos vàreig escriure una carta (no sé si encara l'heu rebuda), en la qual vos deia que mirésiu de veure si l'instància que vos adjuntaba si estava en condicions de trametre-la a Barcelona. Segons aixó també ho vàreig comunicar al Roca (fill del carter) que ell també va escriure a casa seva perquè ho miresin de fer-la i enviar-la, així és que si veieu els de casa seva, també vos diran que ell també ha sol·licitat de mirar si pot entrar a l'escola de guerra.

Per ara som jo i el Roca que tenim ganes d'entrar a l'escola de guerra, doncs ell tal com vos dic, ha escrit a casa seva perquè li fesin l'instància i li enviesin a Barcelona. Segons ell m'ha dit que potser es tendrien de treure alguns papers, com ara la "cédula personal"; si és que fos així vosaltres ho podríeu mirar de treure-la que al fi i al cap no hi perdríem rés. Ell també va dir als de casa seva que anessin a l'ajuntament per aixó de l'instància, com també si el seu pare pugués anar personalment a Barcelona a presentar-la ell mateix per més seguretat. Sobre el que vos dic que m'envieu alguna cosa de menjar, voldria que m'enviésiu, un ganivet petit per tallar pá, unes quantes capsas de mistos i una capseta de pastillas "Juanola" o "Gaba" per la tò. Si és que féssiu un paquet ben fet o sigui una capsa de sabates, cosida pel damunt amb un tros d'arpillera amb forma de fardo, jo després faria també un paquet igual com el que faríeu vosaltres i vos enviaria, una mica de roba i entremig vos hi posaria

alguns paquets de tabaco. Tant prompte rebeu les cartes meves contesteu-me tot seguit, i a veure si heu rebut el gir que vos vàreig fer d'Aliaga, que era de Ptes 500.

Ara que ve l'estiu i sense tindre armari per la roba, tindreu de comprar-me uns quants sacs "d'aquells que venen a cal Pijuan" per posar-hi els meus vestits que si no s'ompliran de pols i fàcil de quedar tinyats per les polilles.

Segons el que m'han dit la quinta del 40, está suspesa, pero diuen que hi ha rumors de demanar la 26-27-28 que crec que no deu ésser veritat. Dóncs cás quant m'escrigueu ja m'ho direu. Per ara aquí estic amb una lona que al de dia hi fá bastant bó, pero per la nit hi fá bastant fret. Pensareu en enviar-me també les espartenyas, que seguint tapades dels costats, que les que porto acabo de quedar descalç, poseu-mi talons també.

Avui aquesta nit, o demá al matí potser em fará tallar els cabells, doncs tampoc no en puc pentinar i fora polls, doncs n'estem empestats d'aquesta porqueria.

El dia que tinga ocasió de retratar-me ja vos enviaria algún retrato, doncs aquí on sóc no hi han ningú que tingui máquina de retratar.

Sobre el que'm parlàveu de l'oli, compreu-ne força que així d'aquesta manera podria ésser fàcil de fer intercanvi amb pá.

Vosaltres hauríeu de fer-se retratar junts i enviar-me un retrato, doncs d'aquesta manera sempre vos podria veure que ara quasi bé ja no recordo les cares que feu, doncs la memòria es perd d'una manera desastrosa. ¡Quant vingui el padrí d'Anglesola doneu-li ánimos i que no s'espanti, que jo també penso molt amb ells.! Quant rebeu les pessetes que vos envio gasteu-vosa-les amb oli o qual-sevol cosa de menjar, com també si es voleu fer algún vestit pel pare o per vosaltres. També si trobeu ocasió d'algún corte de vestit o alguna altra cosa, compreu-ho, doncs aquest mes també em pagarán a mi i vos enviaré diners. Amb les bicicletes l'Agustí que tingui cuidado, de que no es robellin, doncs la seva que se la faigi arreglar i si es pot retratar amb la bicicleta que ho faigi, i així veuré l'efecte que li fá. Amb la divisió que estic jo, hi han molts voluntaris, que nosaltres els de la quinta del 39 semblen la canalleta. També m'han dit que aquí a Tárrega comencen a fer refugis, doncs és una cosa molt necesària amb el temps que estem atravessant. ¡Els oncles de Barcelona ja em direu ont són si encara no han vingut de Tamarit! Si veieu al pare del Castelló (Tonet) digueu-los-hi quina adreça té, doncs si la sapiguessa li podria escriure. Molts records pel cal padrí i a la tia Agustina, com també als oncles de cal cisteller. Sens res més per avui i esperant paquet, i contestació de vosaltres, rebeu un fort abraç del vostre fill i germá que no vos olvida.

J. Franquet

Em dieu quantes cartes heu rebut fins ara, doncs ni han bastantes pel camí.

Front de Teruel
En Joan Franquet
Tárrega

15 - III - 1938

Estimats pares i germans: Salut vos desitjo.

Fá 3 dies que vareig rebre la vostra carta, data del dia 3, en la qual m'anuncieu que a "Correus" no admeten paquets, doncs jo la combinació que proposava per rebre el paquet, era d'enviar-lo a Barcelona, a la paqueteria de la =28 divisió= però els soldats d'aquí em varen dir que el camió que es cuida de Barcelona de portar els paquets al front feia dies que no anava i que no pensés de fer-lo enviar a Barcelona, doncs m'exposaba a no rebre'l.

Doncs tal com veieu, no sé com fer-ho perquè me l'envieu doncs de combinació no ni ha cap, en fi, és un martiri el que està passant.

D'espardenyes no en tic i confiava en rebre el paquet perquè esperaba que m'enviàseu un parell que fosin bones i d'aquelles tapades dels costats.

Com veureu encara porto les que varen donar al pare de cál Trepas, que ahir anant a tallar pins al bosc vàreig quedar descalç, doncs pobres espardenyes ja tenien raó de que es fesin malbé, estripades, doncs 4 mesos que les portaba, i fent les caminades, de 25 kms. com fem, s'espalllen molt aviat. Avui jo, junt amb d'altre n'hem demanat al Comisari, que pagant, ens en donguin unes i ens ha dit, que n'havia de rebre (que ja fá 2 mesos que diu la mateixa comédia), i que no ens caldria pagar-les però em sembla que encara s'han de fabricar, i mireu d'aquesta manera, descalç no em puc moure de la barraca. De penes i calamitats no cal dir-ho les que estem passant, doncs de treballs amb pics i pales fent trincheres, és bastant pesat pel menjar que ens toca, doncs ens menjaríem el triple del que'ns donen. Ahir junt amb el Roca i d'altres de Tárrega vàrem construir una barracota amb pins, palla, i terra i d'aquesta manera al menos no ens caldrá dormir tant a l'intempèrie, doncs aquí entre dia encara fá una mica de bó, però en pic marxa el sol fá un fret irresistible. També vos tinc que dir que vaig amb el cap pelat, doncs fora agafar porqueria perquè de polls n'abunden bastants.

Avui per falta de combinació del camió "d'abastos" ens han donat mig chusco (pá) per tot el dia, i demá no sé també com anirá.

Per anar a rentar-nos tenim que fer 1/2 hora de camí, cosa que'ns fá mes la punyeta, per portar mes ronya al damunt. Estic enterat de les notícies de l'oncle, doncs que prengui paciència que potser farà mes sort que nosaltres, doncs amb el chafarrancho que hi há avui dia, un quant veu els enchufes, i la poca vergonya que hi há a la retaguardia, perd la moral i hasta per tornar-se boig, amb aixó vull dir que no ha sigut gens de ruc, que el pensament d'ell ni ha cents per no dir a milers.

Aquí el lloc que estic ara, que per cert és un aburriment, no sabem el temps que hi estarem doncs hi ha que diuen per molt temps i d'altres diuen que potser anirem a Guadalajara, que aixó crec són rumors falsos. Els quintos del 29, ahir vaig llegir al diari que ja están al front i que el Comisari els va adreçar unes paraules.

D'aquí 4 dies "Sant Josep", vaia un dia que pasarem, tant bonic, mai em creia que m'havia de trobar d'aquesta manera.

El Roca de casa seva també li han d'enviar un paquet, doncs ell tinguent el seu pare carter, li pot enviar un paquet especial de "Correus". Si admetessin paquets d'aquí on sóc ara, per a la retaguardia (cosa que diuen que no admeten cap paquet) vos enviaria alguns paquets de tabaco, que si vos els tinc que enviar será algún dia si anem amb algún poble de la retaguardia. Com veureu cada dia la vida está mes impossible de resistir i l'únic remei que queda es paciència, paciència i més paciència, doncs quin será el gloriós i esperadíssim moment que diran que la maleïda guerra s'acabat del tot.

Per ara l'única cosa que ens queda és que ens trobem bé, doncs és l'únic consol d'esperar la interminable guerra, que s'acabi per anar cadascú a casa seva.

De vida de boscos, pins, i montanyes si és que ho puga contar ja en quedaré tip fins a la coroneta, pel resto de la meva vida.

Les cartes van molt retardades, doncs ni han que están 10 i 12 dies per rebre carta, que ni han, pobres, que están desesperats esperant carta de la família. Crec que ja vàreu rebre la meva carta que vos enviaba l'instància.

També tinc ganes d'aquesta tarda de fer una tarja de campanya pel padrí d'Anglesola, doncs amb les targes aquestes, no cal posar-hi sello. Ja em direu com van els refugis que esteu construint a Tárrega, doncs és una cosa que fá molta utilitat per salvar la vida en cás de bombardeig. Ahir el Roca va tindre carta de casa seva perquè expliquéu a casa del Ros Vicens la desgràcia de la mort del

seu estimat fill, cosa que en el moment que estic escrivint la meva carta per vosaltres, ell está redactant també una per cal Rós (Tarroja).

Si tenim que fer massa temps la vida que estem fent, ens tornarem igual que les fieres dels boscos, doncs un no sap ni el dia que menja pá i perd el sentit comú de persona i es torna igual que una bestiola.

Cada dia perdo mes el carácter de la lletra, cosa que si en surto d'aquesta, vull anar a l'escola a practicar-me com un desesperat.

Direu a l'Agustí que no faigi el boig i que fassi bondat, doncs no sap la sort que té de que no li calgui d'anar com jo, perquè de la manera que em trobo i la vida que estic fent no més ho sab el que s'hi troba. En fi val més no parlar-ne. Aquests que es queixen d'estar a la retaguàrdia i que es foten dels que están al front, no més els voldria el càstig de que ho tastessin 15 dies per no dir un més. Aquest dia parlàvem del xicot del Tiberio, aquell de les bombes del canal, que diu que está enchufat aquí a Tárrega, i que tot el dia es passeja amb bicicleta, que és de la quinta del 39, i el pobre Ros, "inútil total" i haver d'anar a morir, cosa que no veia de 4 pases sense les ulleres, que la seva mort potser li va vindre de no veure el aeroplá quant bombardeixaba.

El suat (a) negre, encara volta per aquí; ell si que se'n pot ben fotre de la guerra, aixó que el dia que va marxar de la botiga em va recriminar a mi, perquè no em calia anar al front, i resulta que jo ja ho he tastat i ell ben fresquet a casa ¡tots els boigos tenen sort!. El Mariscal que semblaba el marquès de Comilles, ara sembla un drapaire doncs va amb tots els pantalons oberts del cul, i sense afeitar, amb una barba que sembla el papá Noël; com canvia el món, un al pensar-hi s'estira els cabells. Tant prompte com admetin paquets, a Correus m'envieu sobre tot unes espardeñes, amb talons que siguin fortes, unes estisores, una mica de sucre, avellanes, chocolata i si trobeu caramelos, o alguna lllaminadura, ja em direu si heu rebut també el gir postal. A veure si estareu mes de sort amb les gallines doncs crec que hi guanyareu. Tingueu compte amb els vestits, doncs sense portar-los que no es tiñin. Espero la carta qu'em vol enviar la mamà de color rosa, com també el dia que vingue farem retratos amb el mansoi.

El pollastre per mi no patiu, mes val que sel mengeu per Sant Josep a la meva salut.

Jo ja menjo sigrons i mongetes que per cert ja les tinc aburrides, no se si ho fa l'oli que hi posen que em menjaba mes a gust aquí a casa un plat d'ensiam que no pas on sóc que'm donguin pollastre i perdiu. ¡Peró que hi farem, a lo menos s'acabés d'una vegada!.

Ja hem direu el sastre, ont está destinat, i recorts per la tia Agustina, que també m'agradaria sapiguer notícies del tiet i com li va provar el viatge. Sens res més per avui que desitjant-vos es trobeu tots bé, sens novetat i que no us falti menjar, rebeu molts recorts i un fort abraç del vostre fill i germá que pensa molt amb vosaltres.

Josep Franquet

Frente de Teruel 20 - Març - 1938
En Joan Franquet
Tárrega

Estimats pares i germans: Salut vos desitjo com es la meva fins ara: Suposo que al rebre aquesta vosaltres, també haveu rebut altres cartes, doncs vàreig rebre la vostra última del dia 3, en la qual em deia la nena que m'escriuria pel meu Sant, i encara no he rebut res, potser és culpa de "Correus" que les cartes van molt retrassades, doncs el Roca (fill del Tiodoro) n'ha rebut 2 de casa seva, del dia 5, i fins avui no les ha rebut doncs com podeu veure han estat 15 dies pel camí. No sé si és degut

tant retràs de les cartes pel motiu de tindre Alcañiz interceptat pels facciosos. Amb el que veiem tingueu precaució per aquí a Tárrega, doncs aquesta gent van per arrasar-ho tot, com ara van molt sovint a bombardejar la (Província de Tarragona) i també a Barcelona, doncs és una criminalitat els bombardeixos que están efectuant diàriament, i els morts que hi arriben haver. Amb aixó prengueu una mica de precaució, que algú dia no es presentin a Tárrega i no tingueu temps d'amagar-vos.

Ara estic en trincheres de 1a. línia del front de Teruel, i cada dia a la nit tinc que passar 2 hores, fent de guardia, que son 2 hores llarguíssimes amb el fret que arriba a fer, i al de dia, pic i pala a fer trincheres.

Com veureu, dissabte el meu sant el vàreig passar tot el dia picant, menos mal que de menjar per ara encara no ens falta.

Sobre el paquet que em voleu enviar, si no hi ha medis d'enviar-lo per "Correus" el podríeu trametre a Barcelona a la paqueteria de la 28 Divisió, "carrer Corts 487", que d'allí surt un camió que es cuida de portar els paquets al front, que de Barcelona al front em sembla que estaria 8 o 9 dies en arribar el paquet.

Si és que ho voleu fer d'aquesta manera, el podeu enviar pel recader o per conducte d'altres a Barcelona o si nó estessin a "Correus" molt de temps en acceptar paquets més m'ho estimaria.

El Roca em sembla que en rebrá algú paquet de Correus, com també l'Orobitg, doncs com els seus pares són carters, fan uns paquets especials que els poden enviar. Si és que tingueu medi d'enviar el paquet per "Correus" o la paqueteria, que al acabar la carta ja vos hi posaré la direcció que teniu que posar-hi. M'enviareu unes espartenyas, un ganivet, unes quantes capsas de mistos, chocolata, avellanes, estisores, en fi, el que pugueu, doncs potser demano mases coses.

Ja em direu el que feu i a veure si heu rebut el gir postal, i si la teca (menjar) va gaire abundant. L'adreça ara fa dos dies que está canviada, doncs 1er. érem forces de xoc, i ara som de trincheres. De carta de la botiga no n'he rebut cap. Espero carta de la nena, que tindré una alegria el dia que la rebí. En cas de que tinguéssiu d'abandonar o canviar de casa, em treureu tot el que tinc a l'armari. El dia que tingueu proporció ja vos enviaré uns quants paquets de tabaco. Em direu quantes cartes ja heu rebut meves, doncs em sembla que pel camí s'en deu perdre alguna. Ja em donareu notícies del tiet. Molts recorts pels padrins, cál cisteller, i vosaltres rebeu un fort abraç del vostre fill i germá que no vos olvida.

Josep Franquet

Espero que els padrins d'Anglesola i els de Tárrega, deuen haver rebut una tarja de campanya, que els vareig escriure.

Estic amb angúnia dels oncles de Barcelona, que si están a Barcelona no els haigi ocorregut cap accident amb els bombardeixos tant forts que hi varen haver fá 2 o 3 dies, doncs el dia cert no el sé.

Frente de Teruel 24 - Març - 1938
En Joan Franquet
Tárrega

Estimats pares i germans: Salut vos desitjo.

Fá 10 o 12 dies que vareig fer una tarja de Campanya pels padrins d'Anglesola i Tárrega que suposo ja les tenen al seu poder. Sobre la carta que esperaba de la botiga no n'he rebut cap, no sé si es deu haver perdut o no tenen ganas d'escriure. ¡Pero és igual! Com tal tingueu carta vostra ja en tinc prou. Fá 12 dies que estic amb trincheres, i cada nit em toca que fer 2 hores de guardia, que com sa-

beu aquí encara ens fa molt fret (sobre tot a les nits), hi han dies que encara está nevant una mica, però sort que tenim una bona barraca (chavola) i podem fer foc dintre, que si no quedariem gelats. Aquest dia o sigui ahir vàreig fer la guàrdia de les 10 a 12 de la nit i a l'hora que anava a dormir, que ja em havien fet el rellevo de la guardia, es va sentir un gran soroll per part de les trincheres del 500 batalló que está costat de nosaltres i a correu ens ve el sergent, a fer-nos llevar i agafar les cartutcheres i el fusell per si tenem que atacar, però per sort no hi vá haver res de nou, després d'un parell d'hores d'estar al parapet ens fan tornar a les barraques però sens treure'ns les cartutcheres, per si ocorregués algún accident. Com podeu veure, la vida que portem és dolenta, i aburridíssima. Amb això l'Agustí que prengui paciència i no faigi dolenteries, que al meu lloc pasaria la farina plana, que jo si surto d'aquesta, ja tindrè mes experiència que no he tingut fins ara. Amb els companys de Tàrrega estic separat, doncs ells són de la 1a. secció i jo sóc de la 3a. però tenim les trincheres molt aprop, em sembla que hi han uns 60 metres, i cada dia vaig a la seva barraca a veure'ls i parlar amb ells a veure si han tingut carta. El que en reb quasi cada dia es el Roca, doncs els demés en rebem una cada 15 dies. Per anar d'aquí al front a Tàrrega está almenys 15 dies. També el Roca em va dir que a casa seva varen rebre el gir postal que va fer d'Aliaga, que suposo que vosaltres també l'heu rebut, els gastos del gir ja estaven pagats. Amb això vosaltres si voleu donar propina al carter, però de gastos de gir no en teniu que pagar ni cinc, doncs ja ho vàreig pagar jo. També ha rebut un paquet el Roca de casa seva, doncs el seu pare si vulgués podria enviar el meu, car si no admeten paquets per correu ja el medi d'enviar-lo a Barcelona a la paqueteria de la 28 divisió però ja és una incomoditat d'haver-lo de portar a Barcelona.

Aquí vos exposo d'enviar-vos per la carta aquests 55 duros (cinquanta cinc duros) que jo aquí no em fan cap falta, al contrari, em sobren, i vull que a la Marieta li compreu força coses i que vaigi ben mudada, doncs vull que tots se'ls gasteu per comprar coses per ella. Espero d'avui a demà la carta que'm tenia que escriure, doncs m'estranya molt de no haver-la rebut. A tots vosaltres si vos convé fer-vos alguna cosa feu-ho perquè jo tots els diners que cobra serán per vosaltres. Quant vingui el padrí d'Anglesola doneu-li alguna peseta perquè vaigi a pendre café doncs pobre home deu tindre la molèstia encara de pujar-vos pá. Sens res més per avui i esperant carta vostra, el vostre fill i germà que no vos oblida.

J. Franquet

Molts recorts per cál padri i a cál cisteller. Espero de que tots es trobin bé de salut.

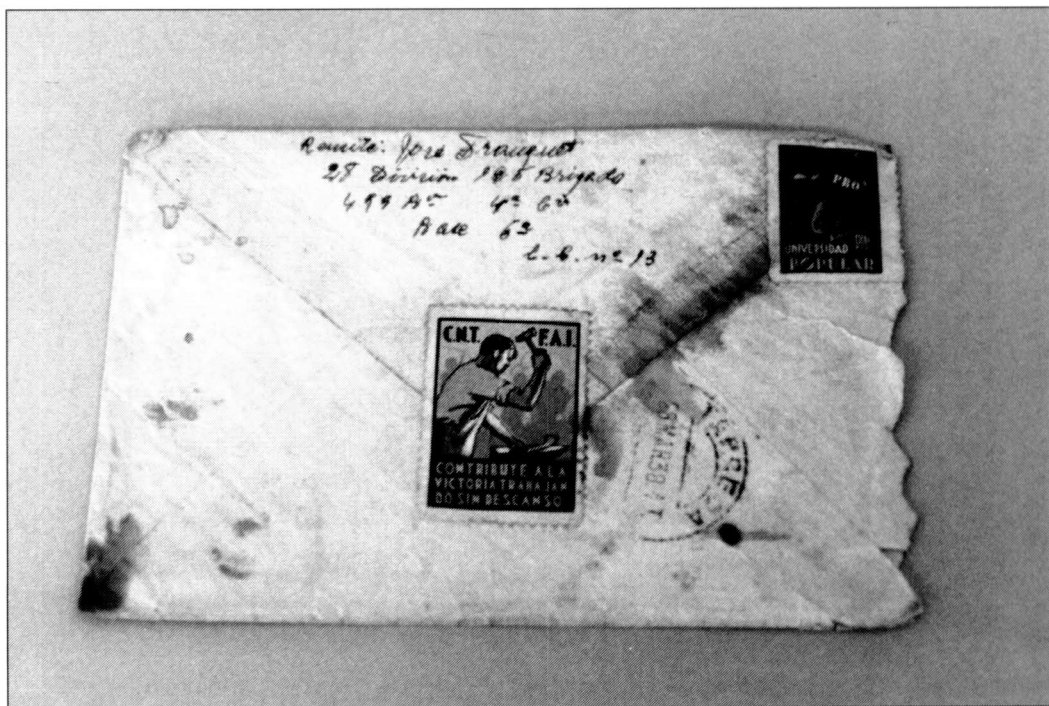
Front de Terol 29 Març 1938
En Joan Franquet
Tàrrega

Estimats pares i germans: Salut vos desitjo com es la meva fins ara. Ahir vàreig rebre les 2 cartes vostres fecha 8 i 16 del corrent, com també la carta de l'Amézaga.

També el dia 26 del corrent vàreig rebre 2 cartes, l'una de cál padrí i l'altra de cál cisteller, com també el Roca và rebre un paquet de casa seva que contenia unes espedenyas, junt amb les quals hi havia el ganivet, les tisores, i un rodets de fil que vàreu posar vosaltres per mi. Llegides les vostres cartes estic enterat de tot, i que vàreu mirar per l'Instància, que estic aguantant si l'acceptarán (que em sembla que serà una mica difícil) i sobre el que em parleu del paquet que no el podreu enviar per "Correus" vos agrairia que mirésiu pel recader de Tàrrega que el portés a Barcelona, a la paqueteria de la 28 divisió, que té el domicili a la "Rambla de Catalunya nº 112 - principal" que hi han molts que els ho envien pel camió d'aquesta 28 divisió i a tot el mes tardar están 7 o 8 dies en rebre el paquet.

Les dues cares dels sobres de les cartes de Josep Franquet i Corbella. Observem els expressius segells de la CNT - FAL.
 (Fotografies: Oriol Saula).

Si és que ho voleu enviar d'aquesta manera, a dintre el paquet, voldria que m'hi posésiu un parell d'espardenyes, unes quantes capsas de mistos, chocolata, butifarra i unes quantes avellanes.

Ara havent canviat de "Cos d'Exèrcit" i siguent de trincheres, el menjar l'han escurçat molt, doncs quasi cada dia ens donen menys ració, i el menjar és quasi sempre el mateix, "lenties", que com veureu es un tiberi molt churró.

Espero que fareu els possibles d'enviar-me tal com vos dic, i si dintre el paquet l'Agustí m'hi pogués posar una capsa buida de mitges m'ho estimaria perquè la capsa que tinc està tota aixafada, i les cartes i sobres van de revolta.

De cartes i sobres si teniu ocasió de comprar-ne en compreu, que algún dia potser vos demanaré que m'envieu perquè no m'en quedarán gaires. Aixó de les cartes fins quant vos avisa, per ara encara en tinc, com també si podeu arroplegar sellos per escriure, doncs tampoc no en tinc gaires.

D'aquí uns quants dies miraré de fer un paquet si és que'ns donguin roba d'estiu, i enviar-vos junt amb la roba algún paquet de tabac que suposo que no en teniu gaire.

Quant envie aquest paquet de la roba, també l'enviaré pel camió de la 28 divisió que accepta paquets del front a Barcelona, i allavors jo escriuria dient-vos el dia que envio el paquet, i vosaltres el podríeu fer anar a recollir-lo a Barcelona pel recader.

També he llegit a la vostra carta que volten els "Guardies d'Asalt" per aquí, i que fan registres, doncs a veure qui serán els emboscats que caurán a la trampa, com també tots els enchufats de cál Pomés. El Lluís tot fent el ruc i el tonto s'escapa per ara de les castaños. El pobre Sr. Francisquet, sí que ho sento que tingui d'estar al llit per haver-se trencat la cama.

La carta de la botiga pensaba rebre-la avui però encara no l'he rebuda. La Maria i el mansoi que mengin força i que faigin bondat, doncs quant vindré ja els retrataré tots dos junts. "Quant rebeu una carta meva del dia 23 d'aquest mes ja m'ho direu que dintre hi trobareu una sorpresa, que és la del mes de Febrer. Ho he fet d'aquesta manera, perquè aquí no hi ha combinació de cap manera per puguer-vos enviar diners". A l'oncle de Sant Guim ja li he contestat; que em deia que el dia que l'Agustí hi va anar, ells varen rebre la meva carta. També m'he descuidat de que dintre el paquet m'hi poseu un tinter petit per escriure, doncs acabo de quedar sense tinta. Enterat de que vàreu rebre el gir de Ptes 500. Segons rumors que es parlen per aquí, diuen quel dia 25 del mes que vé potser ens rellevarán, i anirem uns quants dies amb un poblet de vora Valencia, a descansar, que no sé si serà veritat. Tots els de Tárrega anem bé, excepte el Mariscal que farà uns 10 o 12 dies que el varen evacuar amb un Hospital de vora Valencia, per tenir la grip, que a casa seva ja ho deuen saber.

Tal com parreu de si he rebut totes les cartes, per ara totes, menos la de la botiga.

Les vostres del dia 8 i 16 del corrent les vàreig rebre al mateix dia, o sigui, dilluns dia 28 a les 10 del matí. La guerra cada dia la trobo mes pesada i llarga, doncs no vec el punt d'acabar-se, "Maleïda siga".

La Carta que ha rebut el Roca deia que la quinta del 41 ja estava vacunada, doncs aquest estiu hi anirà tothom. Al Tonet de cál ferro demá li escriuré. Espero, doncs, que m'enviareu el paquet per la 28 divisió i m'hi posareu tot el que pugueu, doncs pels quartos no esteu que jo ja em cuidaré de que no vos en falti hasta que tingueu d'enviar-me tonteries, però la qüestió puguer menjar després del rancho una mica més.

El paquet me l'hauríeu d'embolicar o cosir amb una arpillera que així d'aquesta manera no serà tan fàcil de que l'obrin. Dieu a la tia Agustina que vàreig rebre la carta, i que m'alegraria que prompte sapigués bones notícies del Pepito.

També el Tonet de cál cisteller diu que va amb la bicicleta a buscar pà, doncs mai ens creïem que havíem d'anar d'aquesta manera, ¡tot per culpa de la guerra! M'alegro de que els oncles de Barcelona es trobin bé i algún dia que tingui mes temps ja els escriuré, doncs cada dia ens fan pensar per fer fortificacions i no tinc gaire temps en puguer escriure. L'adreça meva i de la paqueteria

vos la posaré dintre la carta en un paper a part. Sens res mes per avui, i esperant que m'enviareu el paquet tal com vos dic, es despedeix el vostre fill i germà que no vos oblidia.

Josep Franquet

Agustí, reps molts recorts dels companys de Tárrega.

Moltes recorts de part meva per a tota la família, com també per l'Antonio del Bar Royal i demès persones que preguntin per mi. Josep

Frente de Teruel
En Joan Franquet
Tárrega

8 de Abril del 1938

Estimados padres y hermanos (sic): Vos faig aquesta carta, pensant y patint que no vos haigi passat cap desgracia, amb el bombardeig que vareu tindre aquí a Tárrega, com també a Vilagrassa. Segons aixó m'he enterat en el diari "Solidaridad Obrera" del dia 5 del corrent. L'única cosa que desitjaria fóra de que tots vosaltres, com tota la família, es trobéssiu bé de salut, i que no vós hagués ocorregut cap accident. No sabeu el trist que estic, i els tips de plorar que em faig, al veure que del dia 26 de març que no se rés de vosaltres, i estic sempre pensant en tots vosaltres, i el meu cap no em puc treure el pensament de que no m'haigi passat rés amb els de casa, doncs tal com vos dic en el diari deia que hi varen haver morts i ferits en la població civil. El que em fá mes por és de que la casa que habiteu, es vella i amb una mica d'explosió em fá l'efecte que s'ha d'ensorrar tota, doncs voldria que per poc que puguéssiu, en marxéssiu i anéssiu a viure a un altre lloc, doncs s'exposeu a que algún dia quedeu sepultats entremig de les runes, aixó vos ho dic perquè n'he vist de cases quasi noves i amb una mica d'explosió quedar derrumbades. Jo, al lloc de vosaltres, agafaria tots els trastes i aniria a viure encara que sigués a Anglesola, per més seguretat, doncs aquí a Tárrega es trobeu que hi han concentració de forces i además hi passa la carretera de Lleida a Barcelona, que si per mala sort hi passa la columna motoritzada, podeu estar segurs que hi há una catástrofe. Doncs tal com vos dic mireu de fer el que vos recomano, per mes tranquilat per mi i per tots vosaltres, doncs aquí a Tárrega s'exposeu que tingueu cada dia l'aviació a bombardejar.

Jo també vec un inconvenient anar a viure a Anglesola sobretot pel pare per anar a treballar, però mes seguretat de salvar-se la vida jo faria aquest sacrifici. El treballar el pare a cá Trepat és el que em fá mes por, al veure que hi ha tant perill, i que ell no es pot posar a correr com tots els demés.

Ves qui ho tenia que dir, que a Tárrega tan tranquils que estàvem, tingués de vindre aquesta desgràcia tan gran d'arribar fins aquest cert punt. Com també a Vilagrassa, un poblet de 4 cases.

Sobretot, vos recomano molta serenitat en el perill d'aviació i si és que hi han refugis aneu-vos als refugis i si nó amb un camp que no hi haigi cap edifici al costat, com també si fós de vosaltres amb un pic i una pala faria almenys un forat per puguer-vos resguardar de la metralla amb un lloc de casa; com abaix al pati amb un lloc que hi hagués la terra un poc resistent. Si en cás de bombardeig vós trobés distrets en el carrer, el primer que teniu que fér es tirar-vos a terra ben estirats i amb la boca una mica oberta, doncs amb la boca tancada dóna la casualitat de reventar els oïdos. En cás de que quant rebeu aquesta carta esteu a Tárrega, obriu l'armari meu del menjador, i damunt les postades hi trobareu embolicat amb un sobre gran uns quants cigars, com també 2 paquets de tabac "Luchy" i mes avall, sota les postades, al recó de tót, una bossa de ulé que hi há, que es cosida per

mi. Aixó dels paquets de "Luchy" gardeu-me'ls per mi, i en cas de que algún dia tinguéssiu proporció d'enviar-me algún paquetet per "correus", me'ls podríeu enviar, que així jo d'aquesta manera podria fer camvi amb una mica de menjar amb algún soldat de per aquí.

Sobretot, tingueu serenitat i precaució, i resgardeu-vos de tot, que al menys no vos passi res, doncs jo pateixo més que vosaltres, al no sapiguer notícies vostres. Cada dia estic esperant carta vostra, i quan arriba el carter de la companyia el primer que pregunto si tinc carta, i em diu que nó. Doncs no es podeu figurar els pensaments que em vénen perquè penso que ja sóc sol al món i que els de casa no es recorden de mí. ¡Quina desgràcia més gran és la que estem passant! Per mi, tal com vos dic, no patiu, com tal sapiguesse que tots vosaltres esteu bé, ja estaria content, doncs a mi ja tant me fà viure com morir perquè sempre estic pensatiu i no em puc treure del cap la vida que tinc que suportar per culpa d'aquesta maleïda guerra.

Espero que al rebre la present ja haureu rebut una altra carta meva fecha del dia 23, la qual contenia dintre la mateixa 55 duros o siguin 275 ptes., que em vàreig arriscar d'envia-les d'aquesta manera, per no haver-hi cap més combinació. També el dia 3 d'aquest mes vàreig enviar un fardet per la "Paqueteria de la 28 divisió" que té el domicili a Barcelona "Rambla de Catalunya 112. Principal", que espero el fareu anar a recollir-lo pel recader, i a dintre hi ha una pataquilla. L'armari tal com vos dic el podeu obrir per damunt, aixecant la tapa i trobareu al cap devall al recó de tot, sota una postadeta que hi ha de fusta, una boseta de ulé ¡cuidado, l'Agustí que no hi arribi!, i uns quants cigars embolicats amb un sobre de paper bastant gran. Ja em direu tan prompte escrigueu, que espero ho fareu a volta de correu, de la manera que vos trobeu i les circumstàncies que han ocorregut aquí a Tárrega. No sé si és per retrás de Correus o que m'escriviéu molt poc, que de carta vostra no en rebo quasi mai cap, doncs les cartes vostres les rebo amb uns 10 o 12 dies de retrás; que també em direu les meves quants dies esteu en rebre-les. A la carta del dia 23 vos demanava que m'enviéssiu un paquetet amb una mica de menjar, doncs les paso una mica magres per qüestió del menjar. Aquí la vida que estic fent és mig tranquil·la, encara que de treballar, s'ha de treballar tot el dia i per la nit, fer guardia 2 hores. Tots els de Tárrega estem tristos, i sobretot jo no deixo de pensar un moment en vosaltres, per el que vos pot haver succeït en el dia del bombardeig. La nena no la deixeu anar gaire sola pel carrer, perquè podríeu algún dia tindre un disgust, i l'Agustí que no faigi massa el valent, doncs amb aquestes coses un ha d'anar molt al tanto, i sempre estar amb molta precaució.

Si és que no teniu ganes de moure'us de Tárrega, la roba i d'altres coses les treuríu i les portaríu amb un altre lloc més segur, doncs a casa només hi voldria tindre el més necessari per el que pugués passar, doncs per més seguretat fóra com vos dic anar a Anglesola.

Avui espero aquesta tarda, quant vingui el carter, a veure si tindrè carta, doncs l'alegria que tinc més gran és aquesta. Amb aixó a vosaltres no vos faigi mandra d'escriure més sovint.

Els padrins d'Anglesola, què fán; están ben bons? Doncs m'agradaria sapiguer notícies seves, com també els de Tárrega, que pobres ja deuen passar la seva entre una cosa i altra. Vós, mare, per mi no sufriu que moltes vegades penso en les paraules que em dèieu que són ben bé veritat amb tot el que m'está passant, que ben bé maleeixo el día que vos feia enfadar i que si per mai torno en salut, no vull ser el que era abans. Els oncles de cál cisteller, celebraria que no els hagués ocorregut cap accident i que quant m'escrigueu em direu el que fán per estar del tot mes tranquil.

Segons el que m'ha dit, el Sangenís ara a l'hora del rancho, que l'he vist, diu que ha rebut fá 2 dies carta de casa seva i que la seva mare li diu que aquí a Tárrega no prenen cartes per al front, que si fós veritat aixó m'acabaria de saber notícies vostres.

Espero, doncs, que em fareu una carta una mica llarga i m'explicareu les noves de Tárrega i tot el que ha succeït i a la botiga també els direu que fán de part meva; car de carta seva no n'he rebut cap. El Roca avui també ha escrit a casa seva per veure si el contesten, perquè es queixa que tampoc no rep carta.

Sens res més per avui, i esperant carta vostra amb ànsia, es despedeix el vostre fill i germà que no deixa de pensar un moment amb vosaltres i que té ganes de puguer-vos veure prompte.

Rebeu un fort d'abraçades de

Josep Franquet

Al calaix de dalt de la calaixera hi tinc la màquina de retratar, en càs de vulgue-la treure amb un martell i un escarpe feu saltar el pany. Ahir a la meua companyia varen arribar 2 quintos que els tenien tancats al "Mas d'en Colom" d'aquí a Tàrrega ¡que segons m'han explicat en el dia del bombardeig no s'hi varen trobar. ¡ja eren fora!

Front de Terol
En Joan Franquet
Tàrrega

13 Maig del 1938

Estimats pares i germans: Salut vos desitjo com es la meua fins ara.

Ahir vàreig rebre la carta, estimada carta, com també he rebut la vostra fecha 22 del corrent junt amb una dels oncles de Barcelona de la mateixa fecha. Sobre la carta, que em va fer la Maria, de color rosa, també fà dies que l'he rebuda. Ahir dia 12 al rebre la vostra carta (que era a l'hora del rancho de la nit) ens donen l'ordre d'agafar tot l'equipatge, o sigui (el fusell, careta de gasos, cartutxeres, motxilla, 2 mantes, i 2 bombes de mà), i caminant questió d'1 1/2 hores, arribem a les trincheres a rellevar el 500 batalló, i de seguida que m'instalo a la barraca, junt amb un altre company de la meua esquadra, ens criden per anar a fer guardia, que devien esser per allà a les 2 de la matinada, que la guardia es bastant pesada, doncs 3 hores que tenim que estar davant mateix de les alambrades, amb unes quantes bombes al costat "por si las moscas". Surto de la guardia a les 5, i mort de son i cansanci me'n vaig a dormir a la barraca, sobre un jaç de palla que per cert n'hi ha molt poca, i a l'ensendemà al matí (o sigui el dia 13, Festa Major de Tàrrega) per allà a les 8 del matí ens porten el rancho a la trinchera, que consta d'un cul de plat de café que sembla aigua, junt amb un pá, tot fet a trossos, que em serveix per fer sopes, i aixó es tot el meu esmorzar.

Després d'esmorzar, altra vegada a fer guàrdia, però aquesta vegada d'1 1/2 hora, i dintre de les trincheres, doncs les bales de l'enemic canten, com un rossinyol "Parc Cum" "Parc Cum", i l'artilleria no deixa de tirar, está sembrant els camps de blat que es un contento, en fi, un no pot quasi treure el morro per les espilleres. Avui també passa una infinitat d'aviació que segons es veu, vá amb intenció d'anar a bombardejar Cedrilles, un poblet d'uns 17 kms del front que em trobo. Per la nit els facciosos enraonen amb nosaltres, doncs la veu es sent molt clara, estem a molt poca distància els uns dels altres. Al menys ara no plou com aquests dies pasats, doncs a les trincheres que estàvem abans d'aquestes, que hi vàrem estar 8 dies, sempre anava amb els peus chorrant d'aigua fins als genolls, i ni foc hi havia per escalfar-nos.

Al Roca i el Castelló, que ells són d'una altra esquadra, quan estàvem de descans, abans de vindre a les trincheres que estàvem amb un bosc, varen tindre la mala sort de que quant feien una mica de foc, per coure una mica de carn de bestiar, a la barraca se'ls hi va calar foc, i tan ràpit va anar que no varen tindre temps de salvar rés i tot els va quedar cremat, no més varen quedar amb la roba que portaven al damunt, sort encara que les mantes les varen poder salvar perquè les tenien esteses al sol, o sigui fora de la barraca. Jo com que vàreig trobar una motxilla d'un soldat desconegut, els hi vareig entregar roba que hi havia, (doncs jo per ara tinc de tot) i jo em vàreig quedar una maquina

d'afeitar molt maca, un encenedor, una pataca i un sueter (jersei). Aixó que vos parlo del foc a la barraca a casa seva no els en parleu, perquè tindrien un disgust i ells no volen que ho sàpiguin, per què a casa seva passarien angúnia i ni que volguesin enviar-los-hi alguna cosa no podrien. El Novell, el van ferir i ara está a Valencia.

¡¡Es veu que els de Tárrega, dençá que vàrem sortir de casa que la portem negra!!

¡Parlant amb vosaltres, què feu! L'Agustí ja está millor del dolor i vós pare ja aneu valent de la cama? Quin dia serà que s'acabarà aquesta maleïda guerra. Quina al·legria per tot-hom. N'hi haurà que tindran un gran sentiment i d'altres que estaran contents. Sobre tot tingueu serenitat i molta precaució i quant senti un avió, feu els possibles de resguardar-vos com més bé millor. Són coses aquestes molts criminals.

Els padrins d'Anglesola, doneu-me notícies d'ells, què fán, també estant encara amb barraques? També deuen estar espantats pels bombardeixos.

Tal com podeu veure, quasi bé fá 4 mesos que estic amb el sector de Teruel (maleit sigui) i encara no he pogut anar cap dia amb cap poble una mica important, per ferme retratar i puguer-vos enviar algún retrato. Segons rumors diuen que d'aquí uns 20 dies podria esser que anésim a algún poble de la Província de Castelló, que si fós veritat el primer que faria seria enviar-vos un retrat per veure de la manera que estic, i la pinta que gasto.

El que sento més es per vosaltres, haver d'estalviar el menjar, no puguer menjar quasi pá, i l'Agustí i la nena, amb la gana que deuen tenir. Per mi no patiu, la qüestió que vosaltres puguéssiu anar bé i que no vos faltés res, doncs jo ja estic acostumat a patir i tant me fa viure com no, doncs ja estic cansat d'estar al món. Crec que al rebre aquesta carta ja haureu rebut una postal i una carta del 7 de Maig.

Què fan els padrins i la tia Agustina, també están espantats? I la casa seva com va quedar? Doncs les del carrer Sant Josep devien rebre bastant, per culpa del polvorín, ¡Quina mala sort ens persegueix a tots. El Pepito de Mollerussa, pobre xicot que ha estat de desgràcia, quasi bé no m'ho volia creure quant m'ho varen dir.

El Sangenís els de casa seva están a Barcelona, la seva casa va quedar molt atrotinada i per por la seva mare va marxar. Casa nostra tinc por, que sent tan vella no tingueu algun accident ¡aneu al tanto!

La vostra opinió quina és sobre la guerra?

Estic amb l'esperança de veure si la Societat de Nacions ho arregla o al contrari seria un cuento de mai acabar, doncs tant llarga, ja fa fàstic de viure.

Els tiets de Sant Guim, els vàreig escriure fa dies i encara no he rebut carta seva, no en sabeu res d'ells per veure què fan. M'estranya que no em contestin.

Els quintos de la 41 ja estan fent l'Instrucció a Manresa, doncs menys mal que tant ells com els del 40 poden estar a Catalunya, i no els cal anar a la aburrida Província d'Aragó.

El pare per poc que pugui que no vaigi massa depressa en anar a treballar a Granollers, doncs tots vosaltres es trobarieu més sols i més tristos.

Ja em dispensareu de la lletra, doncs la pluma no em va gens de bé.

Sens res més per avui i esperant la vostra esperada carta, rebeu un fort abraç del vostre fill i germà que no vos olvida.

J. Franquet

A la propera carta vos enviaré un parell de cigarrets. Ara em trobo que aquesta carta, aprofito fer-la a corre-cuita i tinc el macuto (bossa de costat) a l'altra part de trinchera.

No paseu cuidado que penso amb vosaltres i demá amb una altra carta vos els enviaré.

Molts recorts per a tota la familia.